

N:o 14.

Ank. till Riksd. kansli den 12 maj 1892, kl. 7 e. m.

Betänkande, i anledning af väckt motion om tillägg till kongl. kungörelsen den 26 augusti 1873 angående kurhusafgiftens upphörande och införande af en allmän sjukvårdsafgift.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 53, har herr *Anders Olsson* i Ornakärr erinrat, hurusom det enligt kongl. legostadgan för husbönder och tjenstehjon den 23 november 1833 ålåg husbonde att ansvara för tjenstehjons personella kronoutskylder, hvilka dock finge å lönen afdragas, der ej annorlunda vid städjandet öfverenskommits, ett stadgande, som, enligt kongl. förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet, finge anses gälla jemväl annan arbetsgifvare med afseende å hans biträden eller arbetare, samt hurusom i § 87 af bevillningsstadgan den 15 oktober 1880 förekommit en jemväl i föregående bevillningsförordningar intagen bestämmelse derom, att husbonde eller arbetsgifvare vore ansvarig för betalning af de vid mantalsskrifningstiden hos honom sysselsatta tjenstehjons eller arbetares personella kronoutskylder, mot rättighet för husbonden eller arbetsgifvaren att å den skattskyldiges aflöning eller arbetsförtjenst innehålla ett emot de personella utskylderna svarande belopp, hvilken bestämmelse dock, såsom en själfklar följd af Riksdagens beslut om borttagande af bestämmelsen om personlig skyddsafgift, blifvit ur bevillningsstadgan

af den 14 september 1883 utesluten. Efter att derpå hafva lemnat en framställning af stadgandena rörande *mantalspenningarna* och *sjukvårdsafgiften*, hvilka nu mera vore de allmänna afgifter, som under benämning kronoutskylder hvilade på hvarje mantalsskrifven person, har motionären anført, att då husbonde och arbetsgifvare vore enligt lag skyldige att ansvara för tjenstehjons och arbetares personella kronoutskylder — hvilken skyldighet också allmänt tillämpades i fråga om mantalspenningarna — detta ansetts innebära, att sådan skyldighet ålåg husbonde eller arbetsgifvare jemväl i fråga om sjukvårdsafgiften. Emellertid hade motionären af tvenne uti nytt juridiskt arkiv för år 1891 intagna prejudikat inhemtat, att vid sökt handräckning för utfående af sjukvårdsafgift, som, i sammanhang med mantalspenningar, påförts en del vid industrielt företag anställde arbetare, men som till följd af bristande tillgång icke kunnat hos desse uttagas, arbetsgifvaren vägrat gälda sjukvårdsafgiften, samt att vederbörande utmätningsman förklarar sig icke kunna exekutivt uttaga denna afgift, hvarefter Kongl. Maj:t, under hvars pröfning frågan slutligen dragits, genom utslag den 3 februari 1891 förklarar, att som ifrågavarande arbetsgifvares skyldighet att ansvara för sjukvårdsafgiften icke vore af den ostridiga beskaffenhet, att emot arbetsgifvarens bestridande handräckning till afgiftens uttagande lagligen bort meddelas, Kongl. Maj:t icke funnit skäl göra ändring i det slut, hvori vederbörande hofrätt genom sitt beslut i frågan stannat. Då, enligt motionärens åsigt, här af framginge, att en brist uti de i förevarande ämne gällande författningar måste anses vara för handen, hemställde motionären, att Riksdagen måtte besluta ett tillägg till kongl. kungörelsen den 26 augusti 1873 angående sjukvårdsafgiften, genom hvilket all tvekan om husbondes eller arbetsgifvares skyldighet i detta hänseende skulle undanröjas, och föresloge motionären, att berörda tillägg måtte i hufvudsaklig öfverensstämmelse med motsvarande stycke af förordningen om mantalspenningarnes utgörande erhålla följande lydelse:

Husbonde eller arbetsgifvare vare ansvarig för betalning af de vid mantalsskrifningstiden hos dem enligt behörig uppgift sysselsatta tjenstehjon och arbetares jemte deras hustrurs och barns personella sjukvårdsafgifter, med rättighet för husbonden eller arbetsgifvaren att å tjenstehjonets eller arbetarens aflöning eller arbetsförtjenst innehålla ett emot de personella afgifterna svarande belopp.

Utskottet har tagit kännedom om de prejudikat, som föranledt ifrågavarande framställning; och har utskottet af handlingarna i det ena af målen, hvilka äro med hvarandra fullt likartade, inhemtat, *att*, enligt utdrag af 1887 års kronouppbördsbok för Östra Hisings härad och Lundby socken, tjugusju personer häftat för oguldna mantalspenningar, sjukvårdsafgifter och debetssedelslösen, af hvilka personer tjugufyra, som voro gifta, påförts hvardera i mantalspenningar 60 öre, sjukvårdsafgift 75 öre och debetssedelslösen 3 öre, under det de öfriga tre, såsom ogifta, debiterats i mantalspenningar 40 öre, sjukvårdsafgift 50 öre och debetssedelslösen 3 öre; *att*, enligt vederbörande länsmans å utdraget gjorda anteckning, de skattskyldige saknade tillgångar och *att*, då det bolag, hos hvilket bemälda personer vore anställda, hade sitt kontor i Göteborg och der torde böra sökas, länsmanen ansett sig icke kunna uttaga beloppen; *att* sedan kronofogden i fögderiet insändt omförmälda utdrag till Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län, med begäran om handräckning till de debiterade medlens utfående hos bolaget, såsom arbetsgifvare, samt ansökningen remitterats till magistraten i Göteborg, med anmodan att affordra bolaget ifrågakomna belopp och öfversända detsamma, magistraten till Kongl. Maj:ts befallningshafvande återställt handlingarna, under åberopande af andre stadsfogdens å ansökningen meddelade redovisning, enligt hvilken bolagets styrelse med tillhoppa 11 kronor 20 öre betalt 70 öre för en hvar af sexton skattskyldige, nemligen för femton bland de högst debiterade och för en med den lägre debiteringen, men vägrat utgifva öfriga påförda belopp; *att* bolagets styrelse, uti infortrad förklaring öfver anledningen till denna vägran, anför, att då arbetsgifvare enligt lag ansvarade endast för sine arbetares personella utskylder, »som utginge med 70 öre», styrelsen förmenade sig ej vara skyldig betala större belopp och icke heller hade innehållit mera af arbetarnes aflöning för betäckande af deras utskylder, samt att styrelsens vägran särskildt att erlægga utskylder för öfriga ifrågakomna arbetare berodde derpå, att vid utskyldernas affordrande de af styrelsen i dess mantalsuppgifter å arbetarne utsatta nummer icke blifvit uppgifna, utan hvilka styrelsen, då arbetarne till stor del hade samma namn och då ingen närmare bostadsuppgift än Lundby lemnats, icke kunde vara förvissad om, att ifrågakomna personer verkligen varit i bolagets arbete; *att*, sedan handlingarna återstälts till kronofogden för komplettering i berörda hänseende, kronofogden i till Kongl. Maj:ts befallningshafvande inkommet yttrande förklarar, att som mantalsuppgifterna bifogats kronoräkenskaperna och således icke vidare funnes tillgängliga, hvarken

kronofogden eller vederbörande häradskrifvare kunde lemna uppgifter i berörda hänseende, men att samtliga de i utdraget upptagne arbetare vid tidpunkten i fråga varit bolagets arbetare, hvarjemte kronofogden påpekat, att bolagets likvid med 70 öre för en del skattskyldige torde vara föranledd af de i Göteborg debiterade personella afgifter, för mankön med 40 öre mantalspenningar och 30 öre sjukvårdsafgift, men att inom fögderiet sjukvårdsafgiften vore en annan eller 50 öre för man och 25 öre för qvinna; *att*, efter det handlingarna ånyo öfverlemnats till magistraten, med anmodan att hos bolaget uttaga det återstående beloppet, och magistraten lemnat uppdrag i berörda hänseende åt andre stadsfogden, denne, med förmålan att bolaget fortfarande vägrade att utgifva den resterande summan, förklarar att då, så vidt han visste, gällande bevillningsförordning icke förpligtade arbetsgifvare eller husbonde att ansvara för arbetstagares utskylder af ifrågakomna slag, han icke kunde exekutivt uttaga medlen; *att*, på klagan af kronofogden öfver andre stadsfogdens förfarande, magistraten — hvilken synes hafva ansett, att med erlagda 70 öre för hvarje af ofvannämnda sexton skattskyldige i första rummet betalats mantalspenningar och debetsedelslösen samt endast återstoden räknats på sjukvårdsafgifter — genom utslag den 27 februari 1890 utlåtit sig, vidkommande frågan om uttagande af sjukvårdsafgiften 19 kronor 50 öre, med afdrag af frivilligt erlagda en krona 32 öre, eller återstående 18 kronor 18 öre, att enär kongl. kungörelsen den 26 augusti 1873 angående kurhusafgiftens upphörande och införande af allmän sjukvårdsafgift, på hvilken kongl. kungörelse debiteringen af dessa utskylder måste hafva grundats, ej föreskrefve, att arbetsgifvare skulle ansvara för de hos honom anställda arbetares erläggande af samma utskylder, och något annat gällande stadgande härom ej heller blifvit visadt, magistraten funne andre stadsfogdens åtgärd att ej utmättningsvis uttaga dessa utskylder hos bolaget vara lagenlig, hvadan klagomålet lemnades utan afseende, hvarjemte magistraten yttrat sig angående mantalspenningar och debetsedelslösen för återstående elfva skattskyldige, hvarom dock ej vidare i målet vore fråga; *att* Göta hofrätt, hvarest kronofogden öfver magistratens utslag sig besvärat samt, under förmenande, att då sjukvårdsafgift skulle erläggas af en hvar, som vore skyldig att erlægga mantalspenningar, de för mantalspenningars uttagande gällande bestämmelser vore tillämpliga äfven i afseende å sjukvårdsafgiften, yrkat, att den begärda handräckningen i fråga om dessa afgifter måtte meddelas, enligt utslag den 7 maj 1890 funnit skäl icke hafva förekommit, ledande till ändring i magistratens af kronofogden öfverklagade utslag, *samt att* Kongl. Maj:t,

der kronofogden, under åberopande af hvad han förut anfört, fullföljt talan, genom utslag den 3 februari 1891 utlåtitt sig, att som bolagets skyldighet att ansvara för ifrågavarande utgifter icke vore af den ostridiga beskaffenhet, att emot bolagets styrelses bestridande handräckning till afgifternas uttagande lagligen bort meddelas, funne Kongl. Maj:t icke skäl göra ändring i det slut, hvori hofrätten genom öfverklagade beslutet stannat.

Utskottet kan icke finna, att Kongl. Maj:t uti ofvan omförmälda mål ingått i pröfning af frågan, huruvida uttagande, på sätt hittills lärt egt rum, hos husbonde och arbetsgifvare af sjukvårdsafgift för tjenstehjon eller arbetare skulle sakna stöd af gällande författningar; och bortfaller vid sådant förhållande anledningen till motionärens förslag om tillägg till kongl. kungörelsen den 26 augusti 1873 angående kurhusafgiftens upphörande och införande af en allmän sjukvårdsafgift, hvadan utskottet hemställer,

att ifrågavarande motion måtte af Riksdagen lemnas utan afseende.

Stockholm den 12 maj 1892.

På utskottets vägnar:

F. BARNEKOW.
